

Qui deu a qui?

Albert Punsola (/autor/albert-punsola-44)

17/10/2005

Els propers 22 i 23 d'octubre se celebrarà a Madrid una sessió del Tribunal Internacional d'Opinió contra el Deute Extern. Un judici de la ciutadania a la política de les empreses transnacionals espanyoles, del govern espanyol i dels organismes financers internacionals que actuen en els països en vies de desenvolupament.

Però abans que multinacionals, governs i institucions financeres s'asseguin en la banqueta dels acusats aquest dissabte 15 d'octubre ha tingut lloc la vista prèvia d'aquest tribunal a Barcelona. La Facultat de Ciències Econòmiques de la [Universitat de Barcelona](http://www.ub.edu/web/ub/ca/) (<http://www.ub.edu/web/ub/ca/>) va acollir aquest acte que es va centrar en el deute ecològic de les empreses espanyoles a Amèrica Llatina. Aquesta vista prèvia es va celebrar en el marc de la campanya [Qui deu a qui](http://www.quideuaqui.org/) (<http://www.quideuaqui.org/>)? promoguda per una cinquantena d'organitzacions catalanes i d'arreu d'Espanya que té per objectiu la cancel·lació total dels deutes dels països pobres de l'hemisferi Sud, i el reconeixement del nostre deute ecològic vers aquestos.

Què és el deute ecològic? Es parla sovint del deute extern, és a dir, d'aquelles quantitats de diners que els països pobres teòricament deuen als del primer món i en particular a organismes com el [Banc Mundial](http://www.worldbank.org) (<http://www.worldbank.org>) o el [Fons Monetari Internacional](http://www.imf.org/redirect/?URL=$V&404;http://prdwww-legacy-ext.imf.org:80/external/esl/index.asp) ([http://www.imf.org/redirect/?URL=\\$V&404;http://prdwww-legacy-ext.imf.org:80/external/esl/index.asp](http://www.imf.org/redirect/?URL=$V&404;http://prdwww-legacy-ext.imf.org:80/external/esl/index.asp)). Però el concepte de deute ecològic capgira radicalment aquesta visió. Es refereix al deute que els països rics han contret amb els de l'hemisferi Sud a causa de l'espoli històric i actual dels recursos naturals -i sovint també humans- d'aquests darrers països.

El deute ecològic es va iniciar amb el colonialisme i si bé aquest correspon ja al passat en seva versió tradicional, d'alguna manera continua. En aquest sentit el deute ecològic, s'ha incrementat amb l'actual globalització. Està configurat per diversos elements com són: El deute del carboni - pel nombre d'emissions més grans al Nord que al Sud; la biopirateria, és a dir, l'apropiació intel·lectual de coneixements ancestrals relacionats amb llavors i ús de plantes medicinals; els passius ambientals, que és el deute adquirit pels impactes greus generats en l'extracció de petroli, gas, recursos forestals, marins i genètics i per la seva exportació mal pagada. I finalment, però no menys important, l'exportació de residus tòxics dels països industrialitzats als països més pobres on no poden ser tractats adequadament.

Relacions amb el desenvolupament sostenible Una de les característiques del deute ecològic és que no està reconegut internacionalment. Per una banda hi ha una dificultat objectiva de quantificació, però sobretot existeix una gran reticència per part de governs, organismes internacionals i empreses a que pugui ser inclòs en una balança ja que, aleshores, podria posar en qüestió la idea del deute extern, que és solament de caràcter monetari, és l'únic en joc. De fet, els interessos creixents del deute extern obliguen sovint a sobreexplotar els recursos naturals en els països més pobres. Això vol dir que el deute extern fa que s'incrementi el deute ecològic i aquesta és ja una primera vinculació.

Les organitzacions que defensen el reconeixement del deute ecològic subratllen que mentre aquest no és reconegut, està en dubte la legitimitat de reclamar el deute extern. Afirment també que aquest reconeixement suposaria ajuntar en una mateixa agenda la lluita contra la pobresa i la consecució d'un desenvolupament més sostenible. Es evident, per altra banda que si els països pobres no poden implantar els seus propis models de gestió de recursos tots dos objectius s'allunyen per a la major part de la humanitat.

Les responsabilitats espanyoles En aquesta vista prèvia del tribunal format per Arcadi Oliveres (president de [Justícia i Pau](http://justiciaipau.org/ca/) (<http://justiciaipau.org/ca/>)) Carlos Jiménez Villarejo (ex-fiscal anticorrupció de l'Audiència Nacional) Miren Etxezarreta (catedràtica d'economia internacional) i Montserrat Puig (presidenta de l'[Associació de Dones Periodistes de Catalunya](http://www.adpc.cc/) (<http://www.adpc.cc/>)) els intervinents han anat aportant proves que l'Estat Espanyol -tant a través de les empreses com del govern- té una enorme responsabilitat en el deute ecològic i en el seu augment en tot el continent llatinoamericà.

En aquesta àrea del món, i molt especialment en els darrers anys- l'Estat Espanyol juga un paper de primer ordre en l'economia dels diferents països i fins i tot arriba a disputar la tradicional primacia dels Estats Units com a agent inversor. No obstant, David Llistar, coordinador de l' [Observatori del Deute en la Globalització](http://www.debtwatch.org/cat/) (<http://www.debtwatch.org/cat/>), ha posat de relleu que aquesta presència no comporta una responsabilització. En aquest sentit va dir que 'les transnacionals espanyoles no se senten obligades a internalitzar els costos ambientals'. I va posar un exemple: 'Si un dia hi ha un vessament greu de petroli posem per cas a l'Argentina, no se'n faran càrrec i deixaran tota la responsabilitat al govern d'aquell país'. Llistar va destacar igualment que 'el paper del govern espanyol a través de la diplomàcia i el ministeri d'afers exteriors té una funció generadora de deute ecològic. D'una banda a través dels crèdits oficials que comporten l'obligació de compra de béns espanyols i d'una altra a través de subvencions amb diners públics a les multinacionals'.

La banqueta dels acusats De manera simbòlica tenien un lloc reservat les empreses que han estat jutjades -tot l'acte en si mateix tenia òbviament aquesta dimensió simbòlica-. Es tractava de [Repsol](http://www.repsol.com:80/home00.asp) (<http://www.repsol.com:80/home00.asp>); [Unión Fenosa](http://www.unionfenosa.es/) (<http://www.unionfenosa.es/>) i [Pescanova](http://www.pescanova.com/indexaa.htm) (<http://www.pescanova.com/indexaa.htm>). Representats d'aquestes empreses havien estat convidats a fi de poder escoltar les seves explicacions però segons fonts de l'organització de l'acte finalment no havien accedit a acudir a la cita.

Tot seguint el procediment d'un judici, han participat persones que han estudiat els casos de cada empresa i que han fet una exposició detallada amb nombroses proves i testimonis de persones presents a la sala així com també en forma de vídeos gravats en els països afectats.

Marc Gavalda -autor del llibre 'La recolonización. Repsol en América Latina: invasión y resistencias'- ha tractat el cas de Repsol. La companyia ha estat acusada de no respectar els ecosistemes ni les comunitats indígenes; de fet té demandes judicials 'reals' interposades a diversos països. Entre els efectes causats s'han destacat: La destrucció de flora i fauna i la contaminació de l'entorn amb metalls pesants, que són potents agents cancerígens. Repsol desplega la seva activitat pràcticament a tota l'Amèrica del Sud i entre el territori en què opera s'hi troben zones teòricament protegides com el Parc Nacional de Yasuni, declarat Reserva de la Biosfera per la [UNESCO](http://www.unesco.org) (<http://www.unesco.org>) el 1989.

Unión Fenosa no s'ha escapat d'acusacions similars a partir de testimonis gravats -destrucció d'ecosistemes i danys a les comunitats locals- tot i que la dimensió de la seva activitat és molt menor. I d'altres diferents, com és el mal servei i les tarificacions abusives en països com Colòmbia. Ferran Garcia, investigador de [Veterinaris sense fronteres](http://pangea.org/vetsf/) (<http://pangea.org/vetsf/>) ha exposat el cas de Pescanova que ha estat acusada per la seva activitat a les piscifactories que té al sud del Xile, orientada a produir salmó per a l'exportació. La introducció del salmó en aquelles latituds ha causat -segons s'ha explicat- alteracions greus dels ecosistemes locals.

Un aspecte comú a totes aquestes activitats en el qual s'ha fet molt d'èmfasi és que, al costat dels danys al medi natural, les polítiques empresarials solen ser d'explotació i de prohibició dels sindicats, i per tant existeix una violació dels drets humans. Ha resultat especialment colpidora la intervenció de Manari Kaji, membre de l'ètnia zàpara d'Equador, que s'ha centrat en com la destrucció de la biodiversitat trenca la continuïtat de la cultura ancestral que és la única que posseeixen per interpretar el món. En el seu parlament, també s'ha referit a aspectes econòmics com el fet que 'les multinacionals primer prometen sous de 800 dòlars que a l'hora de la veritat es queden en tan sols 200'.

Un deute també dels consumidors L'acte ha acabat amb la lectura d'unes conclusions de la vista prèvia, redactades pel tribunal a partir dels testimonis escoltats que seran aportades a la propera sessió del Tribunal Internacional d'Opinió sobre el deute extern a Madrid. En elles s'ha reconegut l'existència d'un deute ecològic al mateix nivell que el deute extern. També que aquest deute ecològic és creixent i que cada cop té més conseqüències donada la vulnerabilitat de les poblacions que pateixen les accions

de les multinacionals. S'ha proclamat la il·legitimitat d'exigir el deute extern sense reconèixer el deute ecològic i s'ha instat a que es prenguin les mesures necessàries per fer-lo desaparèixer. En aquestes conclusions s'ha recordat que no són només els governs i les empreses que han de canviar la seva actitud sinó els consumidors en la mesura que tenen el poder de triar i d'efectuar un consum responsable.

Adjunt**Mida**

 Foto: Albert Punsola (https://www.sostenible.cat/sites/sostenible.cat/files/public/migraciudades/img/tribunal.jpg)	44.05 KB
 Podeu accedir a tota la informació de la campanya aquí. (https://www.sostenible.cat/sites/sostenible.cat/files/public/migraciudades/img/deuda.jpg)	52.38 KB

Share 0

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/noticia/qui-deu-a-qui-0>) (<https://www.sostenible.cat/print/noticia/qui-deu-a-qui-0>)

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

**Diputació
Barcelona**

<http://www.diba.cat>[Arxiu \(/arxiu\)](/arxiu)[Continguts per categoria \(/tagclouds/chunk/3\)](/tagclouds/chunk/3)[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](/tagclouds/chunk/1)[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](/tagclouds/chunk/2)[Avís legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)[Contacte \(/formulari/contacte\)](/formulari/contacte)

RSS (<https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=>)

(<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>)

(<http://www.twitter.com/xarxasost>)

(<http://youtube.com/xarxasost>)

([rss.xml](#))
